

Raymond Hintjes: Meer aanleg voor het symbolische en rituele

Katholiek zijn zit in jezelf, de kerk is alleen maar een middel. Dat is hoe Raymond Hintjes zijn geloof beschouwt. Dat betekent ook dat hij zich heel katholiek voelt, maar als homoseksuele man het heel oneens kan zijn met paus en priesters.

Remko Ebbers

Limburger Raymond Hintjes (1977) kreeg in 2018 landelijke bekendheid als voorzitter van de stichting Reclaimed Voices die opkomt op voor slachtoffers van seksueel misbruik binnen gesloten gemeenschappen. In die tijd werd kritiek geuit op de Jehova's Getuigen en hun omgang met seksueel misbruik binnen de gemeenschap. Hintjes groeide op als Jehova's getuige, bleek homoseksueel en brak in op zijn 27ste met die geloofsgemeenschap.

een katholieke kerk zoals je zo vaak doet. Gewoon als toeristen. In de kerk zaten twee oude dames en twee nonnetjes. Die gingen vol overgave op hun knieën voor een Maria-icoon. De tranen liepen bijna over hun wangen. Het waarnemen daarvan raakte mij op de een of andere manier. Toen viel het kwartje: ik ben katholiek."

"Bij de Jehova's getuigen was alles heel cognitief, rationeel. Elke vorm van ritualiteit en symbool werd uitgebannen. Mijn ervaring met het protestantisme is dat dat ook dat rationele heeft, terwijl ik meer aanleg heb voor dat symbolische en rituele. Ik heb best een allergie voor mensen die de absolute waarheid denken te hebben. Ik kom ze ook in de katholieke kerk tegen. Ik denk dan: jij beleeft jouw geloof ook op een heel cognitieve manier, of jij zit heel erg op het instituut dat zegt hoe je moet geloven, wat je moet geloven en wat je precies moet doen. Tot

in de vijf weken gaf ik een presentatie voor een groep van 70, 80 mensen. Je kreeg een Bijbeltekst om voor te lezen en vooraf mocht je dat inleiden en achteraf daar iets over zeggen. Dat deed ik met heel veel plezier. Wat ik mij heel goed kan herinneren is dat ik de tekst die ik met mijn vader had gemaakt opschreef met een oranje geurpen. Die speelsheid zat er toch wel in. Ik kon en kan nog steeds heel erg onder de indruk zijn van een plek waar weinig licht is, waar het heel rustig is, een heldere sterrenhemel. En dan heel erg mijmeren over wat mij bezighoudt en ook een soort van groter gevoel ervaren dat mij overstijgt. De mystieke kant van het leven. Dat noem ik het mysterie, maar zou je ook God kunnen noemen."

Je bent katholiek. Hoe katholiek ben jij?

De vraag is: wat definieert iemand als katholiek? Ik ben niet de katholiek van trouw aan de regels van de

'De katholieke kerk ontwikkelt zich ook, vergeet dat niet.'

Raymond Hintjes
(eigen foto)

Dat uit zich in de rituelen; dat uit zich ook in de beeldtaal van het katholicisme. Dat is waarom het katholicisme een heel beeldende religie is. Het zintuiglijke. Wat ik hier mooi aan vind is dat het een verantwoordelijkheid schept in jouw verhouding tot die wereld. Niet alleen tot je naaste familieleden of je medemens, maar ook tot wat er in de samenleving speelt. En, als het over de ecologische crisis gaat: hoe verhoud je je tot de schepping? Het katholieke kader biedt een mogelijkheid om daarover na te denken. Er kunnen ook andere kaders zijn, maar het katholicisme biedt mij een kader om hierover na te denken en niet alleen maar bezig te zijn met mijn eigen relatie tot het goddelijk en mijn eigen zielenheil."

Welk beeld van God heb jij daarbij? Als je daar al een beeld bij hebt.

"Ik probeer dat zoveel mogelijk niet in te kleuren. Ik spreek dan toch over termen als een liefdevolle aanwezigheid. Ik denk meer in termen van het goddelijke dan in God. De mis is een bijzonder moment waarop je dat ritualiseert. Het geeft richting. Door het ritueel op die momenten te doen, blijft het geloof en het goddelijk geen abstractie. Op die momenten wordt het concreet gemaakt. Op zo'n moment worden de voorwaarden gecreëerd waarop iets van die godservaring kan binnendringen. In het gewone dagelijkse leven kun je door zoveel dingen in beslag genomen worden dat de

'Toen viel het kwartje: ik ben katholiek.'

De overstap naar het katholicisme was geen uitgemaakte zaak, maar ook wel logisch. Het gezin Hintjes was tot begin jaren tachtig katholiek, toen stapte het over naar de Jehova's getuigen. "Ik kan mij daar niet echt iets van herinneren. Ik was toen een jaar of twee. Ik ken wel foto's waarop ik een verjaardag vier of met een kerstboom, wat bij de Jehova's getuigen niet voorkomt, maar dat is het dan wel. Na mijn breuk met de Jehova's was ik wel op zoek naar een ander spiritueel thuis, maar ik vond het niet meteen", vertelt hij. Geheel onverwacht, tijdens een vakantie in Litouwen viel de puzzel in elkaar. "Mijn man en ik waren op bezoek in

onder de lakens. Dat is de andere kant. Dat is mijn weerstand tegen die kerk. Ik ben dus niet van het institutionele katholicisme, maar van het praktiserend katholicisme dat mij houvast en richting in het leven geeft en dat mij natuurlijk ook dingen geeft om over na te denken."

Was jij als kind al heel erg gelovig?

"Ik vroeg altijd al naar het waarom en de zin van dingen. Dat is bij mij een hele drijvende zaak geweest. Binnen de Jehova's getuigen was dat natuurlijk wel heel erg gekaderd. Ik gaf vanaf het moment dat ik kon lezen al bijbelpresentaties. Eén keer

kerk. Ik ben ook niet de katholiek die elke week bij de mis zit. Het gaat voor mij om een levensgevoel. Het is op een katholieke manier naar de wereld kijken. Wat de katholieke kerk in de wereld centraal zet is de sacramentele kijk op de werkelijkheid. Heel specifiek zit dat in de zeven sacramenten die de katholieke kerk kent, maar in bredere zin zit het erin dat de hele wereld een openbaring is van God. Het goddelijke kan zich manifesteren op alle plekken van de wereld en in alles op de wereld. In elk mens, of wanneer je een ervaring hebt als je in het bos loopt. Dus een wereld die vol van betekenis is.



ontvankelijkheid er niet is voor dat er ook iets groters is in het leven, of dat we dienstknechten van de economie zouden zijn.”

Impliceer je dat die kant er niet mag zijn?

“Ik merk dat wij in een bijzonder gejaagde samenleving leven en we daardoor uit het oog verliezen dat de wereld ons ook weer wat te zeggen. Dat is die sacramentele dimensie. Als we ons dat niet realiseren, gaan we alles instrumentaliseren. Dan is alles een hulpbron die wij kunnen gebruiken om de economie aan te jagen. Dan worden mensen

heet?, algemeen welzijn, naar de achtergrond verdwijnt. En welzijn wil ik niet vertalen naar economische welvaart.”

Hoe sta jij tegenover het geloof meenemen in de politiek en het openbare leven?

“Dat vind ik een heel interessante en ook wel lastige vraag. Partijen als de SGP, het CDA, of ChristenUnie maken hun geloof expliciet in hun politiek. We worden allemaal gedreven door een kijk op de wereld en het leven; alleen bij deze partijen kunnen we wel heel erg zien dat ze dat doen vanuit een christelijk

Jij gaat dus terug naar dat reflectieve in het geloof. Het labeltje dat aan een partij op school hangt zou alleen een aanduiding moeten zijn uit welke traditie zij hun reflectie vandaan halen?

“Exact.”

Is je gevoel van je geloof veranderd door de jaren heen? Zit daar een ontwikkeling in?

“Het is pas sinds een aantal jaren dat ik het woord katholiek voor mijzelf durf te gebruiken. Dat is wat er veranderd is. Er zijn een aantal zaken wezenlijk voor geweest.

‘Welzijn wil ik niet vertalen naar economische welvaart.’

uiteindelijk dienstknechten van de economie. Terwijl ‘Hoe verhoud ik mij tot de ander?’, ‘Hoe kan ik een bijdrage leveren aan wat in de katholieke traditie bonum commune

kader. Daar zit iets moeilijks in. Maar ik ben tegelijkertijd voorzitter van de Katholieke Lerarenvereniging Sint Bonaventura. Ik vind ook dat gesprekken over vrijheid van onderwijs genuanceerd gevoerd moeten worden. Ik kan de meerwaarde inzien van katholiek en protestants onderwijs, maar dan zit het hem vooral in hoe je dat invult. Als ik politiek bedrijf op een manier waarbij ik denk dat mijn denkkader over de hele samenleving moet worden gelegd en alles wat daarvan afwijkt zich volledig daaraan zou moeten aanpassen, dan heb ik daar veel moeite mee.”

Die oude vrouwen in Litouwen in 2012 en ik ben theologie gaan studeren, maar sinds een jaar of vijf ben ik daar het label katholiek op gaan plakken. Ik was al docent levensbeschouwing en zag ontwikkelingen op mijn eigen school waar een vak als levensbeschouwing in het gedrang kwam terwijl de wortels van de school in de katholieke traditie liggen. Daar ben ik meer over gaan nadenken. In die tijd kwam de pauselijke encycliciek Fratelli Tutti, waarin staat dat alle mensen broeders zijn.”

Raymond Hintjes studeerde religiewetenschappen in Nijmegen en werkt op de pabo in Venlo als docent levensbeschouwing en burger-schap. Hij is actief bij stichting Building a Bridge, een initiatief geboren uit een leeskring rond het boek *Een brug bouwen* van de Amerikaan James Martin. De organisatie streeft naar een dialoog tussen de katholieke kerk en de queer gemeenschap. In 2023 ontving Raymons Hintjes de Graalbokaal Award van de Stichting R.K. Homo Emancipatie, als erkenning voor zijn opinieartikel over de integratie van homoseksualiteit en katholieke geloof.

De katholieke kerk is niet erg tolerant naar wie anders denkt. Hoe past dat in jouw kader?

“Dat is ook mijn *struggle*. Als ik kijk naar hoe de katholieke manier van denken zich ontwikkeld heeft, zijn er meer bronnen voor theologiebeoefening dan alleen het schrift en de traditie waar men zich op beroept. We hebben ook te maken met de rede en de persoonlijke ervaringen van mensen. Die laatste twee raken soms wat ondergesneeuwd. De rede speelt soms nog een rol. Als ik het met sommige katholieken over homoseksualiteit heb, beroepen ze zich op de natuurwet of zo. Maar zij maken hier gebruik van een denkkader uit de middeleeuwen dat voor dat moment te begrijpen was, maar we hebben er wel zeven eeuwen denkontwikkeling bijgekregen. Ik zou willen dat zij het huidige denkkader zouden gebruiken en de ervaringen van mensen serieus nemen. Daar zit voor mij het belangrijkste probleem. Want als ik vanuit het sacramentele kader kijk en het goddelijke zich overal kan openbaren, dan kan het zich ook openbaren in mijn relatie die ik met mijn man heb. In het officiële denkkader van de kerk zit een probleem, en ik denk dat daar een theologische zwakte van de kerk zit.”

Maar ondertussen accepteer jij dat dan maar?

“Omdat mijn katholiek-zijn niet betekent dat ik direct samenvat met het instituut kerk. Dat geldt voor elk clubje waar je bij aangesloten bent. Dat doe je omdat je iets vindt in het grote kader, maar er zijn altijd elementen waar je ook vragen bij stelt of die je vreemd vindt. En in mijn eigen invloedssfeer probeer ik daar iets mee te doen.” ●

De Kliklijn: Wantrouwen als beleid, angst als resultaat

De bijstand is bedoeld als vangnet voor mensen die tijdelijk of langdurig geen ander inkomen hebben. Maar in plaats van steun en vertrouwen krijgen zij te maken met een systeem dat uitgaat van achterdocht. Een van de meest schrijnende voorbeelden hiervan is de ‘kliklijn’ voor bijstandsfraude, waarmee burgers elkaar kunnen aangeven bij de gemeente. Wat ooit bedoeld was om misbruik tegen te gaan, is geworden tot een instrument van willekeur, angst en sociale verdeeldheid. Dit systeem moet verdwijnen, zodat we kunnen bouwen aan een sociale zekerheid die mensen beschermt in plaats van wantrouwen zaait.

De kliklijn: een bron van angst en willekeur

In werkelijkheid is de kliklijn een bron van misbruik en onzekerheid. Iedereen kan anoniem een melding doen, zonder dat daar bewijs voor nodig is. Dit opent de deur voor valse beschuldigingen, persoonlijke wraakacties en sociale conflicten. Mensen raken hun uitkering kwijt door vage verdenkingen, terwijl het merendeel van de meldingen ongegrond blijkt. Daarnaast heeft de kliklijn geleid tot etnisch profileren en discriminatie. Uitvoeringsinstanties hebben in het verleden algoritmes gebruikt die bepaalde groepen stelselmatig als ‘verdacht’ bestempelden. We weten uit het toeslagenschandaal en andere affaires waar dit toe leidt: schrijnend onrecht, mensen die onterecht als fraudeur worden bestempeld en levens die in puin liggen door een systeem dat hen niet beschermt, maar juist aanvalt.

Fraude wordt al aangepakt, maar met meer menselijkheid

Natuurlijk moet fraude worden bestreden. Maar niet op een manier die leidt tot angst en wanhoop bij mensen die niets verkeerd doen. Gemeenten hebben al methoden om fraude op te sporen en misbruik aan te pakken, zonder dat ze afhankelijk zijn van anonieme meldingen die vaak niets opleveren.

Wat vaak ‘fraude’ wordt genoemd, zijn in werkelijkheid onbewuste fouten of onduidelijke regels. Iemand die boodschappen krijgt van familie of tijdelijk bij een vriend verblijft, kan plotseling als fraudeur worden gezien. Dit soort situaties leiden tot torenhoge boetes en terugvorderingen die mensen in nog grotere problemen brengen. Dit is geen rechtvaardig systeem, maar een bureaucratische val waaruit ontsnappen bijna onmogelijk is.

De sociale schade van de klikcultuur

De kliklijn gaat niet alleen over handhaving, maar ook over wat voor samenleving we willen zijn. Als we elkaar als verdachten behandelen, als we wantrouwen institutionaliseren, wat blijft er dan over van onderling respect en solidariteit? Mensen durven hun bureaus niet meer te helpen uit angst voor een melding. De sociale samenhang brokkelt af, en een systeem dat zou moeten beschermen, creëert juist vijandigheid.

Van wantrouwen naar vertrouwen

Het afschaffen van de kliklijn is een noodzakelijke stap naar een eerlijker en menselijker sociaal beleid. In plaats van een cultuur van controle moeten we werken aan een samenleving waarin mensen worden geholpen in plaats van opgejaagd. In plaats van boetes en sancties moeten we zorgen voor begeleiding en maatwerk. We moeten investeren in bestaanszekerheid, zodat mensen niet in een permanente overlevingsstand blijven hangen. En we moeten fraudeopsporing baseren op eerlijke en transparante methodes, niet op anonieme beschuldigingen zonder bewijs. Een sociale zekerheid die werkt, is een systeem dat mensen vooruithelpt, niet een systeem dat hen in angst en onzekerheid houdt. De kliklijn bij de bijstand heeft zijn tijd gehad. Het is tijd voor een beleid dat mensen met respect behandelt in plaats van hen als verdachten te bestempelen.

Kies voor rechtvaardigheid

Het is tijd om deze industrie van controle en straf te doorbreken. Stop met de kliklijn, stop met een beleid dat armoede bestraft in plaats van bestrijdt. Solidariteit betekent niet dat we elkaar bespieden, maar dat we elkaar helpen. Laten we kiezen voor een samenleving waarin vertrouwen en rechtvaardigheid leidend zijn. Want pas als we elkaar steunen in plaats van wantrouwen, kunnen we bouwen aan een toekomst waarin iedereen meetelt.

Esmah Lahlah, Kamerlid
GroenLinks-PvdA, Portefeuille Justitie,
Veiligheid en Rechts-bescherming.

